

Saleitartín: testimoni múltiple d'un antropònim ibèric al jaciment de Can Rossó (Argençola)

En aquest treball es presenten sis noves inscripcions ibèriques procedents del jaciment de Can Rossó (Porquerisses, Argençola), totes elles són esgrafiats realitzats sota la base de ceràmiques de vernís negre campanianes. Cinc d'elles procedeixen plausiblement del mateix àmbit i repeteixen el mateix antropònim: **sáleitartín**. Aquest nom s'interpreta com el del propietari de la vaixel·la i a més identifica un dels darrers ibers que va habitar el jaciment.

Paraules clau: escriptura ibèrica, llengua ibèrica, inscripció ibèrica, antropònims.

This paper presents six new inscriptions from the Iberian site of Can Rossó (Porquerisses, Argençola), all of them are engravings made under the base of Campanian black ceramic. Five of them plausibly come from the same house and repeat the same anthroponym: **sáleitartín**. This name is interpreted as the name of the owner of the dishes and also identifies one of the last Iberians who inhabited the site.

Key words: Iberian script, Iberian language, Iberian inscription, anthroponyms.

Introducció¹

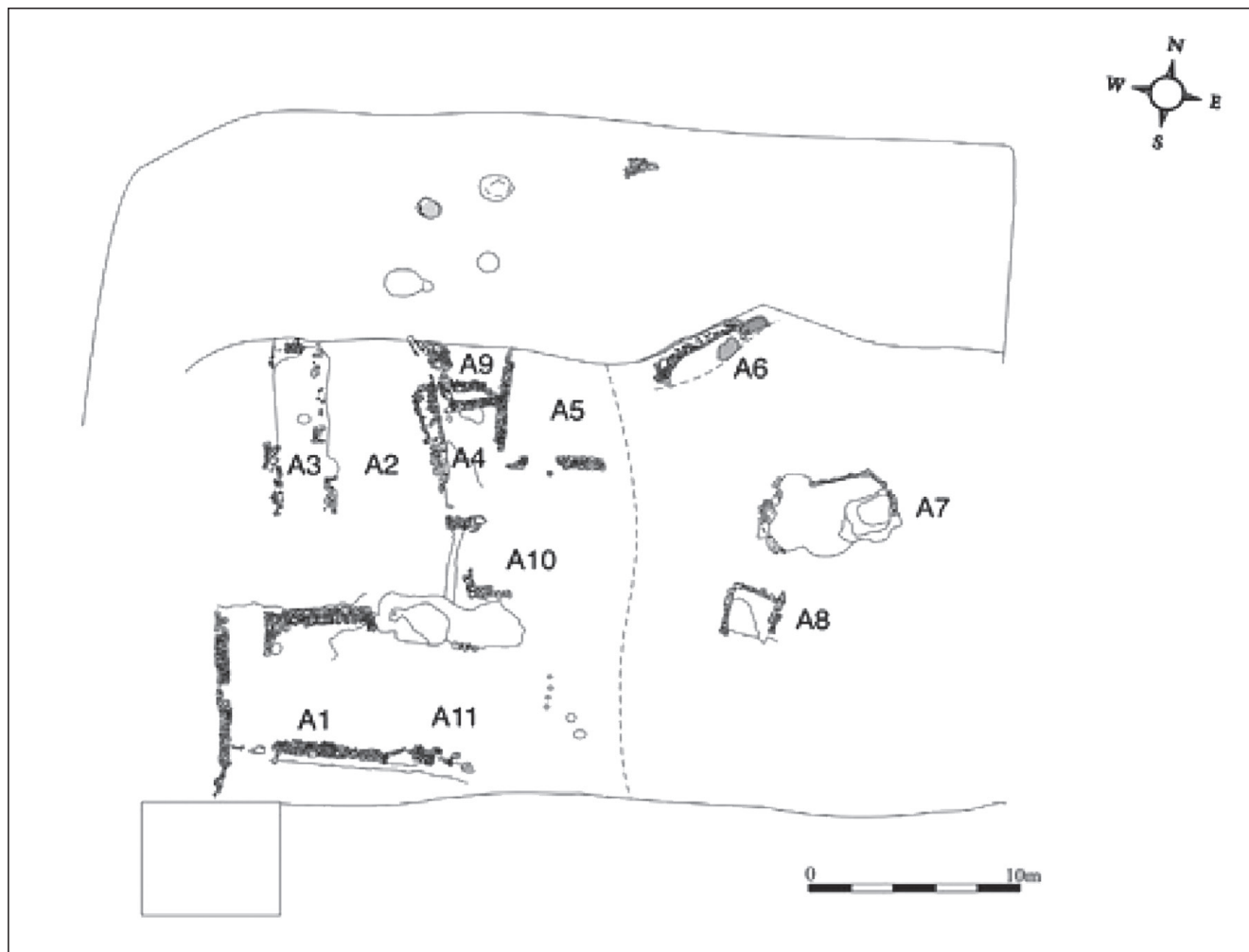
Amb motiu de les obres de construcció de l'autovia de Lleida a Barcelona, N-II, de Madrid a França, tram Cervera-Santa Maria del Camí, es va localitzar un jaciment ibèric rural al mas de Can Rossó, prop del nucli de Porquerisses (Argençola, Anoia). En aquest jaciment van aparèixer sis inscripcions ibèriques realitzades després de la cocció sota la base

1. Agraïxo a Josep Serra (Atena 2000) i a Esteve Nadal (Atics) tota la informació aportada sobre el jaciment i les facilitats per inspeccionar i fotografiar les peces. Autòpsia realitzada l'onze de març de 2004.

de recipients ceràmics d'importació, cinc de les quals repeteixen el mateix text: l'antropònim ibèric *sáleitartín*. Les inscripcions són inèdites, tot i que vaig fer una breu referència de la seva existència i lectura en un treball anterior (Ferrer i Jané 2005: 966, nota 47).

El jaciment

El jaciment ibèric de Can Rossó es troba situat sota l'antiga era del mas de Can Rossó, en el marge esquerre de l'actual N-II. Les tasques d'excavació han posat de manifest l'existència d'un ibèric rural, molt afectat per les activitats agrícoles. En el jaciment s'han diferenciat tres sectors. En el sector 1 (A1,

Fig. 1. planimetria del jaciment (Nadal *et al.* 2002-2003: 163).

A2, A3, A4, A5 i A9) s'identifica com una zona d'habitació. Els àmbits es distribueixen al voltant d'un pati central o zona de celobert, que forma el que sembla que és el nucli principal d'habitat. El sector 2 és compatible amb una zona d'emmagatzematge que es troba situada en una cota superior que la resta de sectors i comprèn les restes d'un mur, dues fosses de petites dimensions i dues sitges. El sector 3 sembla combinar una zona de tallers (A6), amb un foc i una cendrera, i un possible corral (A7 i A8). Entre el material recuperat hi ha un clar predomini de la ceràmica de producció local: comuna oxidada i reduïda, peces amb torn lent i àmfora ibèrica. La ceràmica d'importació és força variada: àmfora itàlica (Dressel 1A, 1B, Lamb. 2), vernís negre de produccions de tallers occidentals (Lamb. 3, Lamb. 278, Lamb. 5) i de Cales (Lamb. 3 i Lamb. 5). També s'han recuperat set monedes a l'interior de l'àmbit A4, corresponents a la seca d'*ildirgesken*. Amb totes aquestes dades es pot situar l'assentament de Can Rossó entre el darrer quart del segle II aC i el primer quart del segle I aC (Nadal *et al.* 2002-2003; Nadal 2004).

Les inscripcions

CROS-116B-732 (Nadal 2004): inscripció completa de nou signes a l'exterior de la base d'una ceràmica

de vernís negre de tipus B de forma L5. Procedeix de l'àmbit 4 (A4). Els signes s'identifiquen d'acord amb la classificació d'Untermann (1990: 245). El primer signe és un **ś1** en el qual el primer traç coincideix amb la fractura, el segon un **a2**, el tercer un **l1**, el quart un **e1**, el cinquè un **i1**, el sisè un **ta1**, el setè un **f3**, el vuitè un **ti4** i el novè un **n2**: **šaleitaftin**.

CROS-116B-733 (Nadal 2004): inscripció incompleta per la dreta de vuit signes a l'exterior de la base d'una ceràmica de vernís negre de tipus B (calena mitjana) de forma L3. Procedeix de l'àmbit 4 (A4). El primer signe és un **ś1** parcialment afectat per un trencament superficial, el segon un **a2**, el tercer un **l1**, el quart un **e1**, el cinquè un **i2**, el sisè un **ta1**, el setè un **f1**, el vuitè és un **ti4** fragmentat: **šaleitafti[** que probablement s'hauria de reconstruir **šaleitafti[n]**

CROS-116B-730 (Nadal 2004): inscripció incompleta per ambdós costats de quatre signes a l'exterior de la base d'una ceràmica de vernís negre de tipus B. Procedeix de l'àmbit 4 (A4). El primer signe és un **i2** del qual no és visible l'asta vertical, el segon un **ta1**, el tercer un **f1** bastant irregular, del quart només és visible un petit traç diagonal que hauria de correspondre a un **ti4** fragmentat: **]itafti[** que probablement s'hauria de reconstruir **[šale]itafti[n]**.

Fig. 2. CROS-116B-732: šaleitartin.

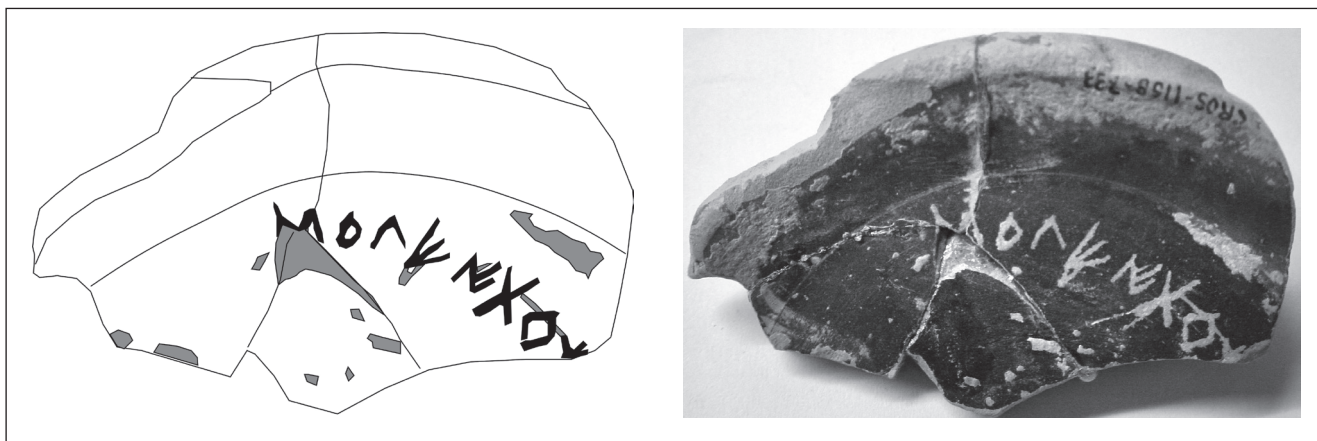

Fig. 3. CROS-116B-733: šaleitařti[n].

Fig. 4. CROS-116B-730: [šale]itařti[n].

CROS-105-88 (Nadal 2004): inscripció incompleta per la dreta de cinc signes a la paret externa d'una ceràmica de vernís negre de tipus B. El primer signe és un **ś1** parcialment afectat per l'erosió del vernís, el segon un **a2**, el tercer un **l1**, el quart un **e1** i el cinquè un **i2** quasi desaparegut per l'erosió del vernís: **śalei**[que probablement s'hauria de reconstruir **śalei[tařtin]**. El signe **ta** s'entreveu entre les erosions finals.

CROS-105-563 (Nadal 2004): inscripció incompleta per la dreta de dos signes a l'exterior de la base d'una ceràmica de vernís negre de tipus B de forma L5. El primer signe és un **ś1** i el segon un **a2**, ambdós parcialment afectats per l'erosió del vernís: **śa**[que probablement s'hauria de reconstruir **śa[leitařtin]**.

CROS-107-95 (Nadal 2004): inscripció probablement completa de sis signes a la base d'una ceràmica de vernís negre de tipus B (calena mitjana) de forma L4. El primer és un signe **ś1**, el segon un **u1**, el tercer un **i2**, el quart un **l1**, el cinquè un **ti4** i el sisè un **f1**. Amb una grandària sensiblement major també hi ha un signe **ko1** sobreposat al signe **ś1** del primer text: **śu ildir + ko**.

Les variants usades en totes les inscripcions són les mateixes, tot i que aquest fet és normal en aquest tipus de suport i en aquesta cronologia. En tot cas s'aprecia que una de les peces, l'única realitzada a la paret externa, ha estat feta amb un instrument diferent de les que estan sota la base, atès que els traços apareixen doblats. Tot i representar la mateixa variant, sí que s'aprecia certa variabilitat en el traçat del signe **e** i en un dels signes **ś** respecte de la resta.

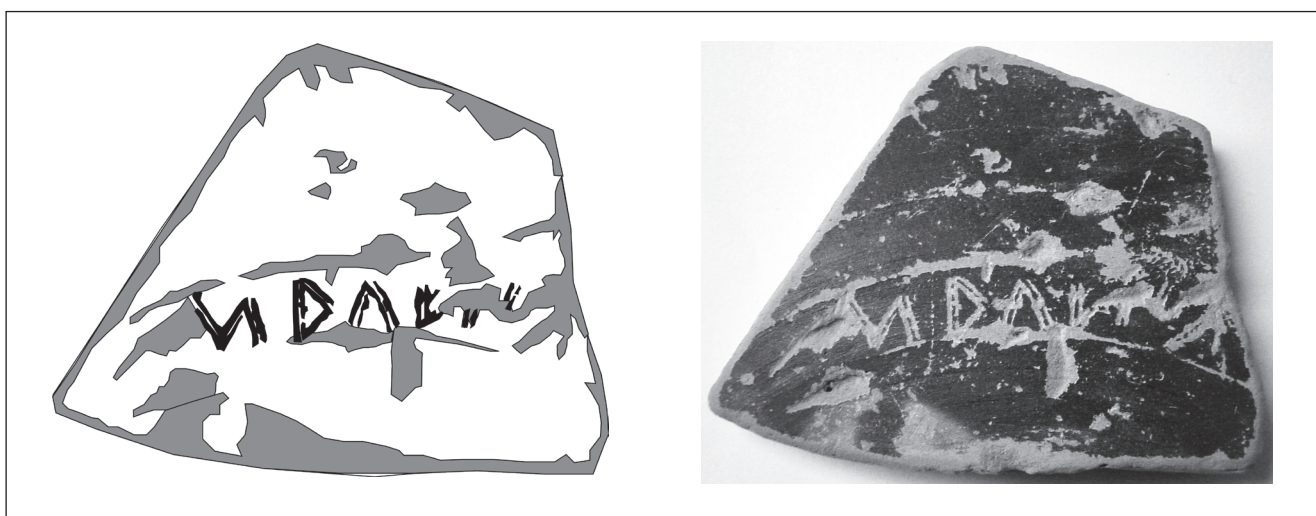

Fig. 5. CROS-105-88: śalei[tařtin].

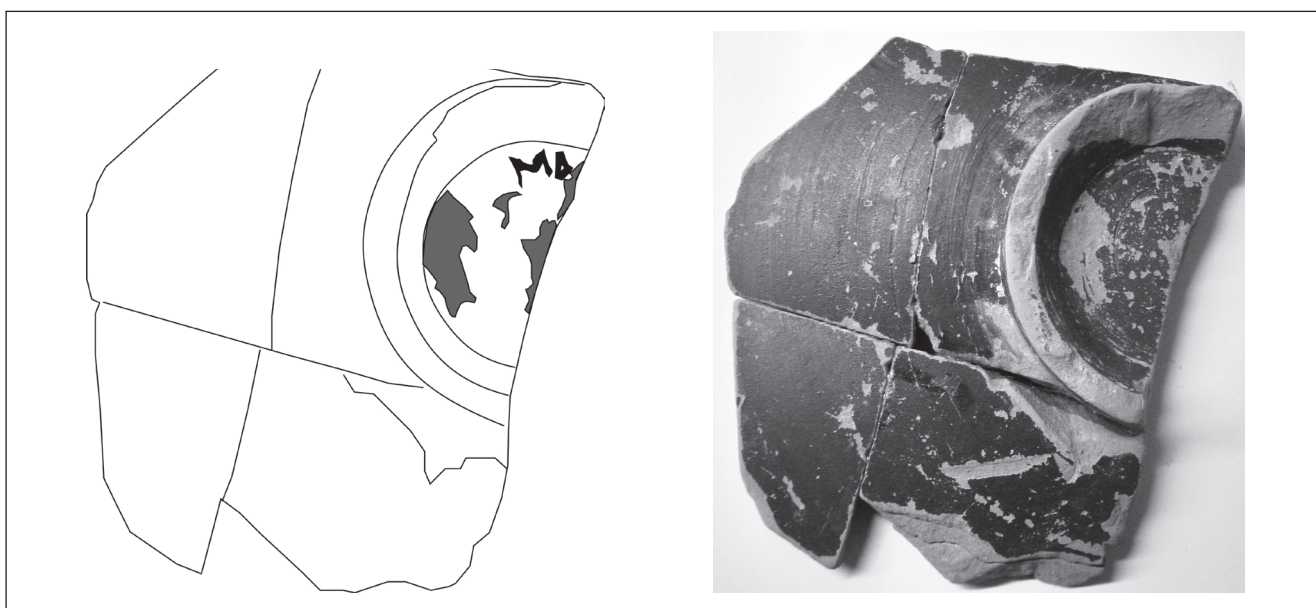

Fig. 6. CROS-105-563: śa[leitařtin].

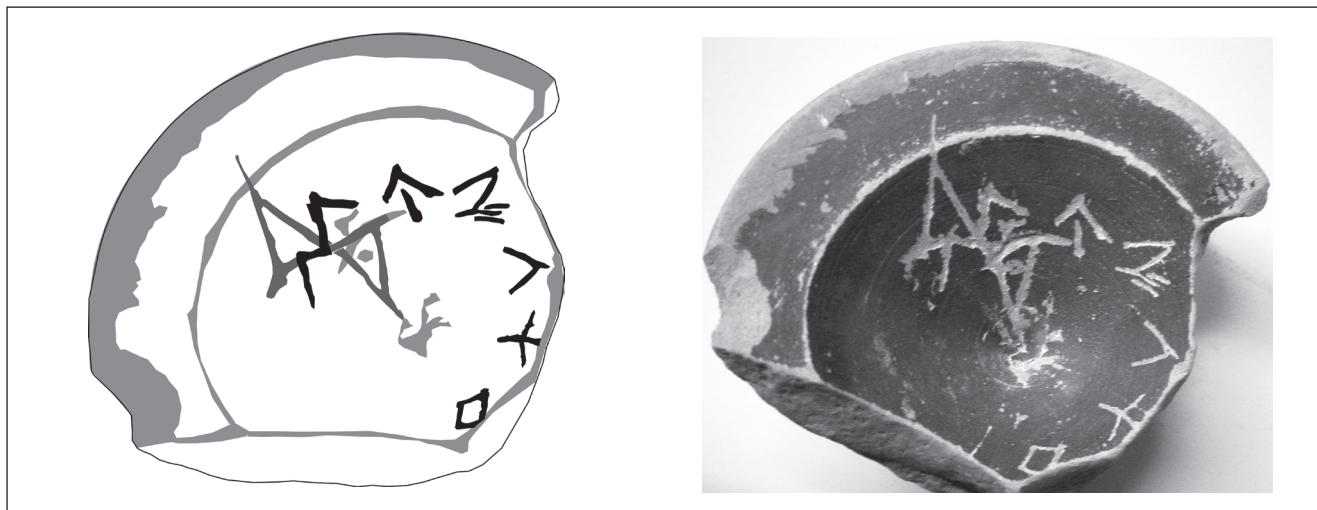

Fig. 7. CROS-107-95: šu ildif + ko.

Fig. 8. Variants usades per representar l'antropònim šaleitartín.

El context arqueològic

Les sis inscripcions estan realitzades sobre vaixel·la ceràmica de vernís negre d'importació, que és en el context d'aquest jaciment la ceràmica de luxe que en conjunt (vernís negre A, B i vernís negre de cales) representa només el 3% de les troballes ceràmiques del jaciment (Nadal 2004).

Tres de les cinc peces que contenen l'antropònim **šaleitartín** han aparegut a l'estrat 116B, que és l'estrat d'ús d'època ibèrica de l'àmbit A4 dins de la zona d'habitatge de l'assentament. Les altres dues peces que

contenen el mateix nom (**ša[i šaleita]**) procedeixen de l'estrat 105 que és un estrat de reompliment que suporta una feixa moderna a sobre de l'àmbit A9, que és un dels àmbits confrontants amb l'àmbit A4. És plausible que aquestes dues peces originàriament procedissin del mateix estrat de l'àmbit A4 d'on vénen les altres tres, però que per causa de la construcció de la feixa moderna acabessin a l'estrat de reompliment. Entre les peces propietat de **šaleitartín** també hi ha una coherència tipològica, atès que quatre de les cinc peces s'identifiquen com a ceràmiques de vernís negre del tipus A o dels tallers occidentals,

Referència	Z	Suport	Cron.	Ús	F	Text
CROS-116B-730	A4	V.N. camp A	2a meitat s. II aC – s. I aC	Indet.	Sense forma	[šale]itařti[n]
CROS-116B-732	A4	V.N. camp A	2a meitat s. II aC	Plat	L5/7	šaleitařtin
CROS-116B-733	A4	V.N. camp B de Cales	Final s. II aC – s. I aC	Píxide	L3	šaleitařti[n]
CROS-105-88	A9	V.N. camp A	2a meitat s. II aC	Plat	L5/7	ša[leitařtin]
CROS-105-563:	A9	V.N. camp A	2a meitat s. II aC – s. I aC	Indet.	Sense forma	šaleita[řtin]
CROS-107-95	A9	V.N. camp B de Cales	s. I aC	Copa	L4	šuildiř + ko

mentre que la cinquena (**šaleitařti**) s'identifica com a ceràmica de vernís negre de cales mitjana. Quatre de les cinc inscripcions estan realitzades sota el peu i la cinquena a la paret externa (**šaleita**).

La sisena peça, l'única que no conté un text compatible amb l'antropònim **šaleitařtin**, procedeix de l'estrat 107, que és un estrat d'ús d'època ibèrica de l'àmbit 9 i s'identifica com una ceràmica de Cales mitjana.

Anàlisi lingüística

Cinc de les sis noves inscripcions repeteixen un mateix text **šaleitařtin**, mentre que la sisena presenta un altre text: **šuildiř**.

L'anàlisi del text **šaleitařtin** no presenta problemes, és clarament un antropònim compost pels formants **šalei** i **tařtin**. El primer formant **šalei** (Rodríguez Ramos 2002: 268) es documenta en un possible antropònim d'una ceràmica pintada de Lliria (F.13.4). Tot i que no queda clar quin seria el segon formant, al meu parer la lectura **šalei** és clara: per contra, Faria (2003: 323) llegeix **šalai**. Sembla clar que aquest formant és una variant del més freqüent **šalai** present a **šalaiargis** (*C.21.8; Untermann 1993 i *C.21.10; Velaza 2003) en dos ploms del Castellet de Banyoles (Tivissa). També a **šalaiadin** (Rodríguez Ramos 2002: 255) d'una de les estàtues del Cerro de los Santos (G.14.1) (Montealegre del Castillo) i probablement en una dracma d'imitació emporitana (CNH 50, n. 87) **[š] alaitibas** (Faria 1995: 328). El segon formant, **tařtin** (MLH III 233, n. 117), estaria present als antropònims **bařtařtin** (E.1.308) d'una àmfora dressel 1 d'Azaila (Terol), **tařtinskeř** (G.8.2) d'una ceràmica de vernís negre de tipus B del Tossal de la Cala (Benidorm) i *Svisetarten*, el pare d'un dels cavallers ilerdenses de la Turma Salluitana (CIL I 709). La forma **tařti** (Silgo 1994: 129; Faria 1999: 159; Rodríguez Ramos 2002: 269) també podria estar present en un antropònim documentat en una inscripció realitzada sobre una placa de pedra de Sagunt (IRSAT 104): *Tartigar*[, si la segmentació fos **tařti + ...**, però no si fos **tař + tigar** (Ferrer i Jané 2009: 128). Aquest element potser també podria estar present en un fragment d'àmfora ibèrica del Tossal de les Tenalles (Sidamon): **tařti** [Garcés i Conill 2006: 58]. I finalment potser també en una àmfora localitzada a la costa davant de Lloret (Vila

1996) si es confirmen les lectures **tařtikeleš** (Vila 1996; Faria 1999: 159; Rodríguez Ramos 2002: 269; Panosa 2005: 1050; Garcés i Conill 2006: 58; Moncunill 2007: 298) o **tařtibeles** (Panosa 2005: 1050; Velaza 2006: 308; Luján HEp 14: 90), tot i que al meu parer les més probables són **tařtikeleš** (Ferrer i Jané 2005: 966, nota 45; Panosa 2005: 1050; Moncunill 2007: 298) i, millor encara, **tařtibeles** (Panosa 2005: 1050; Velaza 2006: 308; Luján HEp 14: 90), si es confirma la correcció de lectura.

La segmentació del text **šuildiř** és clara: cal identificar un primer formant **šu** i un segon formant **ildiř**. El segon formant és un dels formants antropònims més freqüents (MLH III 223, n. 61; Rodríguez Ramos 2002: 261) cosa que reforça la hipòtesi antropònima: **m'keildiř** (C.9.1), **biuřildiř** (G.7.2), etc. Tot i així, l'altre element, **šu**, és molt menys freqüent i no té un comportament propi de formant antropònim. Sense ser un cas clar, atès que es tracta d'un text complex (Ferrer i Jané 2008: 263), podria aparèixer en posició compatible de formant antropònim a **ataršu** (Panosa 1993: 215, n. 25.1; Untermann 1995: 251) a la tortera del Vilar (Valls). Però no és el cas de la resta d'aparicions: a vegades apareix integrat en una forma complexa amb altres possibles pronoms: **ban + řni + (i)ře + řu** [F9.5], mentre que en d'altres apareix integrat en un hipotètic esquema NP + **te** + V + **šu**: **bigildiřs + te + ere + řu** en un dels ploms (C2.3) d'Ullastret. També cal destacar l'abundància del morf **šu** a les inscripcions rupestres de la Cerdanya (Ferrer i Jané 2010), on apareix al text **ařamtař + řu** a una de les inscripcions de Bolvir (Campmajo i Ferrer i Jané 2010: 260, n. 21) i dues vegades al text **edagardalbete + řu** i **begeber + ekilie + řu** d'una de les inscripcions d'Oceja (Campmajo i Ferrer i Jané 2010: 257, n. 5). Excepte el primer dels textos indicats, la resta d'aparicions semblen indicar un ús com a morf de significat encara no precisat, tot i que he especulat amb una possible funció pronominal (Ferrer i Jané 2006: 136). Segons Faria (2002: 138) els morf **su / řu** podrien ser l'equivalent ibèric del component X(S)O d'alguns antropònims i teònims aquitans: Anderexso, Baigorrixo, Ilvberrixo, etc. (Gorrochategui 1984: 130, 312 i 337). Independentment de quina sigui la seva funció, el paral·lelisme entre **řni** i **řu**, inicialment basada en el text **ařamtař + řu** (Devesa de

Sallent, Bolvir), que podria definir un esquema NP + **śu** similar a l'esquema de propietat NP + **mi**, ara es veuria reforçat per aquest nou text si considerem que l'antropònim és estrictament **ildir** i que l'esquema representat és **śu** + NP. Atès que es podria posar en relació amb l'esquema **mi** + NP present almenys en el text **miata** en dues àmfores grecoitàliques (B.7.14 i B.7.15) de Pech Maho. Si interpretéssim que en aquest text s'està representant un esquema **mi** + NP com a variant del més freqüent NP + **mi**, per analogia podríem pensar que l'esquema **śu** + NP fos una variant de l'esquema NP + **śu**.

Casuística de la repetició antroponímica

Tot i que l'antroponímia ibèrica és un dels aspectes de la llengua ibèrica més ben coneguts, no sempre és fàcil distingir els antropònims en els textos de certa extensió, especialment si no apareixen els formants antroponímics més freqüents. En aquests casos la repetició d'un suposat antropònim pot ser usada per rebatre la seva condició d'antropònim, especialment si aquesta repetició es produeix en textos de jaciments allunyats i quan el tipus de suport sempre és el mateix. Aquest criteri es pot fer servir en el cas de l'element **kaštaun** i variants que es repeteix en tres torteres de jaciments allunyats (Ferrer i Jané 2008) en què tenint en compte el reduït nombre de torteres conegudes amb textos prou llargs com per contenir un antropònim, poc més d'una dotzena, seria excepcionalment poc probable que precisament tres d'ells fossin idèntics.

Existeixen en el corpus ibèric nombrosos exemples d'antropònims repetits, tot i així, la casuística de repetició és diferent i la freqüència de repetició dels antropònims és molt més baixa que la dels elements del lèxic comú. Excepte els antropònims que apareixen a les monedes, la resta de casos no superen la mitja dotzena. Mentre que els elements lèxics ibèrics més freqüents, comptant petites variants, es mouen en xifres molt més altes: **śalir** (MLH III, 191), **iunstir** (MLH III, 189), **eřoka** (MLH III, 184) i **egiar** (MLH III, 186) es repeteixen entre vint i quaranta vegades; els elements **batir** (C.4.1), **baides** (MLH III, 183), **kutur** (MLH III, 577) i **eban** entre deu i vint vegades; i els elements **uskeike** (MLH III, 192), **baikar** (Ferrer i Jané e.p. 2012), **bařir** (MLH III, 183) i **eřiar** (MLH III, 187), entre cinc i deu vegades.

En alguns casos la repetició és una característica intrínseca del text i per tant és menys significativa. És el cas dels textos que s'han representat en un encuny o segell i que mitjançant els mecanismes de l'encunyació o la impressió es repeteixen una vegada i una altra aplicant l'encuny sobre monedes de metall i el segell sobre ceràmiques amb el fang encara tendre.

- És el cas dels responsables de les emissions monetals: com per exemple d'**atabels** a **undikesken** (A.6), **ikorbeles** a **ars** (A.33) o **iskeřadin** a Castulo (A.99) (Ferrer i Jané e.p. 2012b). Es coneixen desenes de monedes amb algun d'aquests noms o d'altres magistrats i les noves troballes augmenten constantment.
- Un cas similar és el dels terrissaires que signaven les seves produccions en forma de segells sobre

àmfora, dòlia o altres suports, a vegades en el cas dels dòlia de forma repetitiva en el mateix recipient. Com per exemple **biurko**, **ibeitiger** i **biurbedi** (Ferrer i Jané 2008b: 84), etc. No sempre queda constància exacta del nombre d'exemplars coneguts, però normalment no superen la mitja dotzena.

- Receptors de mercaderies: també les indicacions pintades sobre les àmfores de Vieille-Toulouse documenten noms repetits en grups, potser els destinataris dels lots. En aquest cas la major part dels noms apareixen abreujats i sembla que majoritàriament serien llatins o gals (Vidal 1983). En altres casos sí que es pot parlar estrictament de repetició:
- Repeticions en el mateix text: és el cas del textos que registren operacions comptables com un dels ploms (G.7.2A2) de la Bastida de les Alcuses, on diverses de les operacions registrades estan referides al mateix client: com per exemple **beřsir**, que es repeteix quatre cops, o **saldulako**, que es repeteix tres cops. També alguns personatges s'esmenten diverses vegades en textos més complexos com és el cas per exemple de **keltibeles**, que es repeteix cinc cops en un dels textos d'un dels ploms de Iàtova (F.20.2B2). També podria ser el cas d'algunes inscripcions rupestres de la Cerdanya, tot i que no sempre és fàcil diferenciar un text d'un altre en aquest tipus de text, on apareixen per duplicat en un mateix text: **ordinkali** (*B23.3; Campmajo i Untermann 1991) i **begeber** (*B23.1; Campmajo i Ferrer i Jané 2010: 257, n. 5).
- Repeticions en el mateix objecte: en algunes inscripcions rupestres es detecten alguns antropònims repetits sobre la mateixa roca que plausiblement han estat realitzats en moments diferents: és el cas de les dos o potser tres ocurrences d'**egeřsor** (B.23.13; Campmajo i Ferrer i Jané 2010: 258, n. 7) d'una inscripció rupestre d'Osseja. També en una ceràmica (B.1.15) d'Enserune es repeteix l'antropònim gal **auetiriř**.
- Repeticions en el mateix jaciment: quan es conserven diversos textos sobre ploms d'un mateix jaciment és relativament freqüent que es repeteixin alguns dels noms. Com en el cas anterior, molt probablement en aquest grup totes les ocurrences d'un mateix nom s'estarien referint a la mateixa persona en tractar-se d'inscripcions aparentment de la mateixa cronologia. És el cas de **śalaiargis**, que apareix tres vegades en tres textos (C.21.8A1, C.21.8A2 i C.21.10) de dos ploms del Castellet de Banyoles (Tivissa), o de **laufberton**, cinc vegades en textos dels tres ploms de Iàtova (F.20.1B1, F.20.2 i F.20.3A1), de **bodotař**, cinc cops en tres ploms (F.9.5, F.9.6 i F.9.7) de la punta d'Orlell (la Vall d'Uixó), i de **kuleřkere**, tres vegades en dos dels ploms de Pech Maho (B.7.34 i B.7.35). També succeeix el mateix en ceràmiques del mateix jaciment: és el cas de les cinc repeticions de **saleitartín** sobre les ceràmiques de vernís negre de Can Rossó que s'estudien en aquest article. El paral·lel més proper són alguns noms repetits un parell de cops en els esgrafiats sobre ceràmica d'Enserune. Com per exemple **anaiořar** (B.1.36 i B.1.37), **+skeřbin** (B.1.43 i B.1.44) o **ibuřketin** (B.1.270 i B.1.271).

També seria el cas de **leistigef**, que apareix en un dels ploms (B.7.35) de Pech Maho i també en una àmfora del mateix jaciment (B.7.17).

- Repeticions en jaciments diferents: és el cas menys freqüent. Molt probablement en aquest grup les persones identificades pel mateix nom siguin persones diferents, especialment quan es tracti de jaciments molt allunyats i quan els formants antropònims involucrats siguin alguns dels més freqüents. També en tots els casos un dels elements repetits procedeix d'Enserune, un jaciment completament excavat que ha proporcionat quasi 400 inscripcions, la major part d'ells antropònims. És el cas del **talskubilos** d'Enserune (B.1.29) i el de Terrassa (Moro i Tuset 1998). O del **bilostibas**, documentat en una ceràmica (B.1.274) d'Enserune, un plom (B.7.34) de Pech Maho i a la Turma Salluitana. També és el cas de **biurtaf**, documentat en una ceràmica d'Enserune (B.1.3) i en una d'Empúries (Sanmartí 1991), o d'**adinbin**, documentat en un parell de ploms de Pech Maho (B7.34 i B7.36) i en una ceràmica d'Enserune (B.1.16), o d'**ambels** documentat en una ceràmica d'Enserune (B1.40) i en una inscripció rupestre d'Osseja (*B.23.3; Campmajo i Untermann 1991).

Conclusions

El jaciment de Can Rossó (Porquerisses, Argençola) aporta sis noves inscripcions ibèriques, totes elles esgrafiats realitzats sota la base de ceràmiques de vernís negre campanianes amb la particularitat que cinc d'elles repeteixen un mateix text **sáleitartín**, mentre que la sisena presenta un altre text: **suildirí**.

L'anàlisi interna confirma que **sáleitartín** és un antropònim bimembre, compost pels formats antropònims **salei**, variant del més freqüent **salai**, i **taftín**. El cas del text **suildirí** és menys clar. Podria ser un antropònim bimembre, compost pels formants antropònims **su** i **ildirí**. Però alternativament l'antropònim podria quedar reduït a **ildirí**, si el morf **su** en aquest cas estigués actuant com a morf del lèxic comú de la llengua i no com a formant antropònim. Aquesta segona hipòtesi definiria un esquema **su** + NP que podria tenir com a paral·lel l'esquema **mi** + NP documentat al text **miata** d'unes àmfores de Pech Maho, reforçant el paral·lelisme entre els morf **mi** i **su**.

La característica de la repetició és més pròpia dels elements del lèxic comú que dels antropònims, especialment entre textos de jaciments allunyats, però en un mateix text o entre textos d'un mateix jaciment ja s'havia documentat esporàdicament. Can Rossó documenta un cas extrem, probablement causat per les circumstàncies en les quals es va produir l'abandonament del jaciment i que fins ara no s'havia documentat en cap altre jaciment: un joc nombrós i variat de vaixella recuperat en un mateix àmbit marcat amb el mateix nom, **sáleitartín**, que cal interpretar com el nom del propietari de la vaixella i que indirectament ens identifica un dels darrers ibers que habitava el jaciment abans que aquest fos abandonat.

Joan Ferrer i Jané

C/ Tallers 22 bis 4t 7a

08001 Barcelona

619530212

joan.ferrer.i.jane@gmail.com

Bibliografia

- CNH = VILLARONGA, L. (1994). *Corpus nummum Hispaniae ante Augusti aetatem*. Madrid.
- CAMPMAJO, P., FERRER I JANÉ, J. (2010). Le nouveau corpus d'inscriptions ibériques rupestres de la Cerdagne (1) : premiers résultats. *Palaeohispanica*, 10: 249-274.
- CAMPMAJO, P., UNTERMANN, J. (1991). Corpus des gravures ibériques de Cerdagne. *Ceretania*, 1: 39-59.
- FARIA, A. M. DE (1995). Algumas notas de onomástica ibérica. *Portugalia*, 16: 323-330.
- FARIA, A. M. DE (1999). Novas notas de onomástica hispânica pré-romana. *Revista Portuguesa de Arqueologia*, 2:1: 153-161.
- FARIA, A. M. DE (2002). Crónica de onomástica paleohispânica (4). *Revista Portuguesa de Arqueologia*, 5-2: 233-244.
- FARIA, A. M. DE (2003). Crónica de onomástica paleohispânica (6). *Revista Portuguesa de Arqueologia*, 6:2: 313-334.
- FERRER I JANÉ, J. (2005). Novetats sobre el sistema dual de diferenciació gràfica de les oclusives. *Palaeohispanica*, 5: 957-982.
- FERRER I JANÉ, J. (2006). Nova lectura de la inscripció ibèrica de La Joncosa (Jorba, Barcelona). *Veleia*, 23: 129-170.

- FERRER I JANÉ, J. (2008). Ibèric **kaštaun**: un element característic del lèxic sobre torteres. *Cypsela*, 17: 253-271.
- FERRER I JANÉ, J. (2008b). Ibèric **tagiar**. Terrissaires que signen les seves produccions: **biufko**, **ibeitiger**, **biufbedi** i companyia. *Sylloge Epigraphica Barcinonensis*, 6: 81-93.
- FERRER I JANÉ, J. (2010). La llengua i l'escriptura ibèrica a la Cerdanya. *Ker*, 4. Grup de Recerca de Cerdanya: 50-59.
- FERRER I JANÉ, J. (e.p. 2012). Ibèric baikar: un nou testimoni en un escif àtic de Sant Julià de Ramis. *Excavacions arqueològiques a la muntanya de Sant Julià de Ramis*, 4.
- FERRER I JANÉ, J. (2012). La lengua de las leyendas monetales ibéricas. A: ALEJANDRO G. SINER (ed.). *La moneda de los íberos: Ituro y los talleres layetanos*: 28-43.
- FERRER I JANÉ, J., GARCÉS, I., GONZÁLEZ, J. R., PRINCIPAL, J., RODRÍGUEZ, J. I. (2009). Els materials arqueològics i epigràfics de Monteró (Camarasa, la Noguera, Lleida). Troballes anteriors a les excavacions de l'any 2002. *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló*, 27: 109-154.
- GARCÉS ESTALLO, I., PÉREZ CONILL, J. (2006). Inscripció ibèrica ante cocturam del Tossal de les Tenalles (Sidamon, Pla d'Urgell). *Arqueologia i arqueòlegs. El poblat ibèric dels Estinçells de Verdú*: 55-62.
- GORROCHATEGUI, J. (1984). *Onomástica indígena de Aquitania*. Bilbao.
- HEp = Hispania Epigraphica.
- MLH = UNTERMANN, J.: *Monumenta Linguarum Hispanicarum*, Wiesbaden. (1975). I *Die Münzlegenden*. (1980). II *Die iberischen Inschriften aus Sudfrankreich*. (1990). III *Die iberischen Inschriften aus Spanien*.
- MONCUNILL, N. (2007). Lèxic d'inscripcions ibèriques (1991-2006). Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. Barcelona.
- MORO, A., TUSET, F. (1998). Primers resultats de la segona campanya d'excavació arqueològica a les esglésies de Sant Pere de Terrassa 1996-1997. *Terme*, 13: 12-14.
- NADAL, E., PASCUAL, S., VILLENA, N. (2002-2003). Actuacions arqueològiques d'urgència a l'autovia N-II. El mas ibèric de Can Rossó i el conjunt medieval de Sant Marc (Argençola, Anoia). *Tribuna d'Arqueologia*, 2002-2003: 161-182.
- NADAL, E. (2004). Memòria de les actuacions arqueològiques a l'autovia de Lleida-Barcelona (CN-II): Tram Cervera-Santa Maria del Camí. Can Rossó (Argençola, Anoia). Desembre de 2001 – Maig de 2002.
- PANOSA, M. I. (1993). Nuevas inscripciones ibéricas de Cataluña. *Complutum*, 4: 175-222.
- PANOSA, M. I. (2005). Nous documents ibèrics de l'àrea catalana. *Palaeohispanica*, 5: 1049-1066.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J. (2002). Índice crítico de formantes de compuesto de tipo onomástico en la lengua íbera. *Cypsela*, 14: 251-275.
- SANMARTÍ, E. (1993). Els ibers a Emporion. *Laietania*, 8: 87-101.
- SILGO, L. (1994). *Léxico ibérico*. València.
- UNTERMANN, J. (1993). Intercanvi epistolar en un plom ibèric?. *Acta Numismàtica* (Barcelona), 21-23: 93-100.
- UNTERMANN, J. (1995). La lengua ibérica: Nuestro Conocimiento y Tareas futuras. *Veleia*, 12: 243-256.
- VELAZA, J. (2003). ASENSIO, D., MIRÓ, M., SANMARTÍ, J., VELAZA, J. (2003). Inscripció ibèrica sobre plomo procedente de Castellet de Banyoles (Tivissa). *Palaeohispanica*, 3: 195-204.
- VELAZA, J. (2006). Chronica epigraphica ibérica VII (2004-2005). *Palaeohispanica*, 6: 303-327.
- VIDAL, M. (1983). Les inscriptions peintes en caractères ibériques de Vieille Toulouse. *Revue Archéologique de la Narbonnaise*, 16: 1-28.
- VILÀ, M. DEL V. (1996). Àmfora amb inscripció llatina i grafit ibèric. *Pyrenae*, 27 (Barcelona): 295-299.